



SOCIALA RELATIONER-LÄRARES LEDARSKAP OCH REDSKAP

971G38 VT 19

GRUNDLÄRARE MED INRIKTNING MOT FRITIDSHEM

Kursansvarig Magnus Jansson

Innehåll

Välkommen till kursen!.....	2
Mål för kursen.....	3
Provkoder på kursen.....	3
Om plagiat.....	3
Beskrivning av kursinnehåll.....	4
Arbetsformer.....	4
Lärare på kursen	4
Tema 1- sociala relationer	5
Seminarie – sociala relationer.....	5
Tema 2 Mobbning och kränkande behandling	5
Seminarium – Mobbning och kränkande behandling.....	5
Tema 3 – Konflikter.....	6
Seminarium 3 - Konfliktlösning	6
Tema 4 - Ledarskap.....	6
Seminarie 4 – ledarskap	6
Examinationer	6
MRE 1 - Gruppuppgift – Analys av antimobbningsprogram och hur ni kan arbeta mobbningsförebyggande på fritidshem och skola.....	6
Er presentation av ert arbete.....	7
SRE 1 – individuell hemtentamen	8
Omexaminationstillfällen på kursen	8
Litteraturlista	8

Välkommen till kursen!

I kursen eftersträvas ökad kunskap om socialt samspel och påverkansprocesser där elever och lärare på fritidshemmet och i skolan ses som aktörer och i olika situationer, gemensamt skapar relationer och mening i samspel med varandra samt med föräldrar och andra i det omgivande samhället.

Kursen syftar till att ge grund för teoretiska och begreppsliga aspekter på områden som socialt samspel, identitet, grupper och grupprocesser, ledarskap, konflikter samt diskriminering och andra kränkningar. Den belyser områden som sociala påverkansprocesser, ledarskap, konflikthantering och mobbning samt proaktivt arbete i elevgrupper med utgångspunkt i läraruppdraget.

Kursen innehåller 4 olika teman: *sociala relationer, mobbning, konflikthantering och ledarskap*.

Delarna ska inte ses som helt separata från varandra utan är ett försök att tydliggöra de olika kunskapsdelarna. Innehållet på kursen är ett aktuellt kunskapsområde och sociala relationer och mobbningsförebyggande arbete är områden som grundlärare med inriktning mot fritidshem ofta har ansvar för på en skola.

Kursen är uppbyggd genom föreläsningar och seminarier där vi på olika sätt belyser de olika delarna. I kursen får ni också i grupp fördjupa er genom att göra en analys och kartläggning av ett anti-mobbning program. Förutom den grupp-gemensamma kartläggningen examineras kursen med en avslutade hemtentamen där ni får till uppgift att besvara och reflektera över ett antal frågor.

Lycka till!

Mvh Magnus Jansson, kursansvarig

Mål för kursen

Efter avslutad kurs ska den studerande:

- analysera elevers och lärares sociala samspel i fritidshemmet och skolan med hjälp av socialpsykologiska och interaktionistiska begrepp och perspektiv
- använda teorier och forskning för att förstå lärares ledarskap i fritidshemmet och skolan
- analysera konfliktsituationer med hjälp av vetenskapliga begrepp och perspektiv om konflikter
- kunna beskriva vetenskapliga teorier och begrepp kring konflikter och utforska olika strategier för konflikthantering
- analysera mobbningsituationer med hjälp av vetenskapliga begrepp och perspektiv
- granska och värdera metoder och program för att motverka mobbning och kränkning på fritidshem och skola

Provkoder på kursen

SRE1	Skriftlig individuell tentamen	5 hp U-VG
MRE1	Muntlig redovisning med skriftligt underlag. Redovisning av mobbing arbete	2,5 hp U-G

Om plagiat

Det finns strikta regler om plagiering på universitetet och i forskarsamhället. Plagiering av andra källor (dvs. att man kopierar andra texter utan att ange referenser, antingen från litteratur eller andra källor såsom från Internet, andra studenters arbeten, egna tidigare arbeten mm) betraktas som fusk. Ibland – inte minst vad gäller tex hemtentamina – händer det också att man ligger för nära ursprungstexten, vilket då kan bli betraktad som plagiat. Det är viktigt att omformulera det man har läst, det är också på det sätt som man som student visar att man har förstått det man har läst. Tänk också på att ett individuellt examinationsarbete måste vara en individuellt framtagen text, även om ni har arbetat med frågorna i grupp – ni kan inte ge hela eller delar av textavsnitt till varandra.

Lärare har en skyldighet att anmäla varje misstänkt fall av plagiering / fusk till disciplinnämnden på universitetet. Om det visar sig att studenten plagierat text så kan man som student bli avstängd från studier under en viss tid. Under den tidsperioden förlorar man också rätten till studielån, tillika blir man avstängd från universitetets datorer.

För att slippa dessa problem måste ni alltså besvara frågorna genom att omformulera det ni läser till egen självständig text samt referera till de källor ni har använt. Ligg inte för nära ursprungstexten, använd noggranna referenser till ursprungstexten och markera med citattecken samt korrekta sidhänvisningar när ni lånar direkta meningar eller delar av meningar ur ursprungstext.

Beskrivning av kursinnehåll

Arbetsformer

Arbetet på kursen kommer att ske utifrån varierande arbetsformer där ni både kommer att arbeta i grupp och göra individuell slutuppgift. Kursens flöde är uppbyggd kring de 4 tematiker som kursen utgår från och i varje tematik ingår föreläsning och seminarietillfälle. Seminarierna är planerade utifrån att de ska ge er möjlighet att få diskutera olika områden men också få stöd till den examinerande slutuppgiften. Ett tips för att lyckas på kursen är att försöka följa kursens flöde och läsa den litteratur som ingår till respektive tematik.

Ni kommer i kursen att vara indelade i 3 seminariegrupper (1, 2, 3). Dessa seminariegrupper kommer sedan att delas in i fyra undergrupper/arbetsgrupper. Vi har medvetet valt att hålla arbetsgrupperna relativt små då det ska ge alla deltagare möjlighet att vara aktiva.

Seminariegrupp 1 (grupperna 1:1, 1:2, 1:3, 1:4 1:5) handleds av Marie Karlsson

Seminariegrupp 2 (grupperna 2:1, 2:2, 2:3, 2:4, 2:5) handleds av Magnus Jansson

Seminariegrupp 3 (grupperna 3:1, 3:2, 3:3 3:4, 3:5) handleds av Magnus Jansson

Lärare på kursen

Magnus Jansson	Kursansvarig	011-36 36 42	magnus.jansson@liu.se
Lina Lago		011-36 33 03	lina.lago@liu.se
Marie Karlsson		011-36 34 87	marie.a.karlsson@liu.se
Åsa Järnvall			asa.jarvall@liu.se
Camilla Forsberg			camilla.forsberg@liu.se
Sofia Littmarck			sofia.littmarck@liu.se
Sofia Kvist Lindholm			sofia.kvist.lindholm@liu.se
Ann-Charlotte Mûnger			ann-charlotte.munger@liu.se
Sofia Ryberg			sofia.ryberg@liu.se
Jenny Holmgren	Kursmentor		jenny.holmgren@liu.se
Marie Ekeröth Marhrs	Kursmentor		marie.ekeroth.mahrs@liu.se

Tema 1- sociala relationer

Temat sociala relationer är en fördjupning av det kursinnehåll som ni läste i termin 2, Fritidspedagogik 2. I denna kurs behandlas teorier och begrepp kring socialt samspel i relation till läraruppgiften. Särskilt fokus läggs på de faktorer som är gynnsamma för att skapa ett hållbart socialt klimat för lärande och psykosocial hälsa i skola och fritidshem. Under temat *Sociala relationer* kommer ni ha två föreläsningar;

- Lina Lago – Teoriföreläsning om symbolisk interaktionism som ett teoretiskt sätt att se på samspel mellan elever
- Lina Söderman Lago – övergångar skola – fritidshem. Vad kan det betyda för barns samspel?
- Sofia Kvist Lindholm - Sociala relationer- antismobbingprogram

Seminarie – sociala relationer

Till seminariet om sociala relationer förbereder ni er gruppvis genom att ta med en egenvald text om barn och sociala relationer. Den text som ni väljer till seminariet kommer ni sedan att få redovisa under en fråga på hemtentamen så seminariet är också ett sätt att förbereda ert arbete med hemtentamen.

Texten ni väljer gruppvis ska vara en **vetenskaplig artikel**. Ni kan med fördel hitta en spännande och intressant artikel genom att söka via bibliotekets databaser. Sociala relationer handlar om många olika aspekter som samspel mellan barn, samspel mellan barn och lärare, delaktighet, lek, tillhörighet etc. Ni väljer själva vad ni som grupp vill fokusera på.

Till seminariet förbereder ni en kort presentation av artikeln samt två diskussionsfrågor som är relaterade till artikeln. På seminariet kommer vi även att diskutera symbolisk interaktionism.

ATT LÄSA: Gruppens valda artikel samt Trost & Levin (2013).

Tema 2 Mobbning och kränkande behandling

Under temat Mobbning och kränkande behandling behandlas teorier och begrepp om diskriminering och andra former av kränkningar. Mobbningsbegreppet problematiseras och olika förklaringsmodeller kring mobbning studeras.

Till temat har ni en föreläsning;

- Camilla Forsberg - Om mobbning

Seminarium – Mobbning och kränkande behandling

Seminariet tar utgångspunkt i Frånberg & Wrethander (2013), Granström (2004) samt ytterligare en artikel av nätmobbning som ni får utlagd i Lisam vid kursstart (Frisen, A., Berne, S. & Marin, L. (2014)). Varje grupp formulerar 3 frågeställningar som ni vill diskutera på seminariet.

ATT LÄSA: Frånberg & Wrethander (2013), Granström (2004) samt artikel (se ovan)

Workshop: skolans handlingsplaner (se angivna seminariegrupper i schemat) Kursmentorerna: Jenny Holmberg & Marie Ekeröth Mahrs.

Förlängd föreläsning "Våld i nära relationer" Ann-Charlotte Münger. Till föreläsningen finns angiven artikel på Lisam "**Recognition and identification of children in preschool and school who are exposed to domestic violence**".

Tema 3 – Konflikter

Under temat *Konflikter* behandlas teorier och begrepp kring lärares ledarskap och konfliktlösning. Kunskaper om ledarskap, samspelsprocesser i förhållande till elever, mellan lärare och mellan elever, relationsbyggande.

Till temat har ni en föreläsning:

- Helene Elvstrand och Lina Lago - Konfliktlösning

Seminarium 3 - Konfliktlösning

På seminariet tas utgångspunkt i olika typer av konflikter och hur man som pedagog kan arbeta på ett proaktivt sätt med konfliktlösning. På seminariet kommer vi att arbeta praktiskt med Case från skolan och fritidshemmets vardag.

ATT LÄSA: Thornberg (2013) avsnittet om konfliktlösning

Tema 4 - Ledarskap

I lärares ledarskap ingår att verka för ett hållbart socialt klimat i skola och fritidshem. I temat ledarskap kommer ni att ha en föreläsning;

Till temat har ni en föreläsning

- Magnus Jansson "Om ett ledarskap"

Seminarie 4 – ledarskap

Seminariet Ledarskap har till syfte att fånga upp reflektioner som ni fått från föreläsningen och er läsning av litteratur. Seminariet kommer att fokusera på olika typer av ledarstilar och lärares ledarskap i skola respektive fritidshem. Ni förbereder er till seminariet genom att läsa Dahlqwist (2012) och Fröman och Johansson 2011.

ATT LÄSA: Dahlqwist 2012 och Fröman & Johansson 2011

Examinationer

MRE 1 - Gruppuppgift – Analys av antimobbningsprogram och hur ni kan arbeta mobbningsförebyggande på fritidshem och skola

Ni har till uppgift att fördjupa er kring området mobbning. Uppgiften utgörs av 2 delar.

- Del: 1) Analys av ett antimobbningsprogram.
- Del: 2) Gör en planering av ett medvetet arbetssätt kring mobbningsförebyggande arbete på fritidshem/skola.

Del 1) Analys av ett antimobbningsprogram

Ni väljer något antimobbningsprogram som utgör grunden för er analys.

Följande frågor utgör grunden för er analys;

- Vilka bakomliggande tankar finns i mobbningsprogrammet?
- Hur ser man på lösningen?
- Hur ser man på de som mobbar respektive de som blir mobbade?
- Vad är lärares roll?

- Vad är föräldrars roll?
- Hur löser ni olika problem i det valda antimobbingsprogrammet i syfte att realisera programmet i en lokalt tilltänkt skol/fritidshemspraktik?

Uppgiften ska på ett tydligt sätt relateras till det aktuella anti-mobbingsprogrammet samt litteratur om mobbning. Ni ska använda er av Frånberg och Wretanders bok (2011) samt läroplan, skollag och diskrimineringslagstiftning. Förutom detta ska ni använda er av **minst 3 valfria vetenskapliga referenser** inom området.

Del 2) Redovisning av ett medvetet arbetssätt för att förebygga mobbning på fritidshem och skola. **Arbetssättet ska utgå från det antimobbingsprogram som ni valt.** I uppgiften ska ni välja ut det ni vill använda från det valda programmet och omforma det till en lokal kontext. Det blir alltså ett sätt att pröva hur ett antimobbingsprogram kan realiseras i en skol/fritidshemspraktik. I uppgiften ska ni utgå från att redovisa planering, genomförande och utvärdering av handlingsplansarbetet. Till stöd för uppgiften ska ni hämta stöd i litteratur som ni själv väljer. Det arbetssätt som ni väljer att redovisa ska ni presentera i en folder, förslagsvis ett A4 papper som viks till en folder så att ni får 4 sidor att skriva på. Tänk på att göra foldern attraktiv för läsaren. Foldern mailas till de lärare som har hand om redovisningen så att dessa kan kopieras upp till deltagarna. Foldern ska mailas senast den 24 april till Marie Karlsson marie.a.karlsson@liu.se Lina Lago lina.lago@liu.se och till Magnus Jansson magnus.jansson@liu.se

Som stöd till uppgiften kommer varje grupp ha 3 handledningstillfällen.

Er presentation av ert arbete

Varje grupp förbereder en presentation på 30 minuter där ni redovisar både analysen, vad ni kom fram till och foldern med er valda handlingsplan. Redovisningen kommer att ske i grupp. Här betonas också att ni använder någon form av gestaltning i er presentation, vilket kan vara ett rollspel, en posterutställning, "prova på övning" med resten av seminariet. I samband med seminariet lämnar ni också in en referenslista över den litteratur som ni har använt.

- 1) Handledningstillfälle 1, (hela seminariegruppen) Fokus på att diskutera val av mobbningsprogram. Förbered er till handledningstillfället med att söka på Internet eller litteratur.
- 2) Handledningstillfälle 2, (i grupp) Fokus på er analys av mobbningsprogram. Skicka in skiss av era analys av programmet senast 3 dagar innan handledningstillfället.
- 3) Handledningstillfälle 3, Fokus på er gestaltning. Ta med och visa vad ni tänkt att göra vid tillfället.

Exakta handledningstider för varje arbetsgrupp kommer att anslås på LISAM.

För att bli godkänd på uppgiften ska i presentationen med ovan beskrivna punkter vara med i redovisningen. Även om det är en gruppuppgift så examineras uppgiften individuellt. Det betyder att var och en måste vara aktivt deltagande i gruppens arbete och på redovisningen.

Omexamination av muntlig presentation kommer ske efter samråd med kursansvarig.

SRE 1 – individuell hemtentamen

Den individuella hemtentamen syftar till att sammanfatta kursens innehåll. Hemtentamen är upplagd genom ett antal reflektionsfrågor som utgår från kursens tematiker.

Hemtentamensfrågorna kommer att läggas ut på Lisam måndag vecka 16. **Hemtentamen ska lämnas in senast den 3 maj kl. 17.00 via Lisam.**

Vi kommer att använda oss av den anonyma inlämningsfunktionen, vilket innebär att det är viktigt att ni inte skriver namn på er uppgift. I tentamensuppgiften kommer det framgå kriterier för betygssättning.

Omexaminationstillfällen på kursen

Omexamination 1 den 7/6 2019

Omexamination 2 den 30/8 2019

Litteraturlista

Dahlqwist Matts (2012). *Lärarens ledarskap – relationer och grupprocesser*. Stockholm: Liber.

Frisen, A., Berne, S. & Marin, L. (2014). Swedish pupils' suggested coping strategies if cyberbullied: Differences related to age and gender. *Scandinavian Journal of Psychology* 55, 578–584.

Frånberg Gun-Marie & Wrethander Marie (2011). *Mobbning en social konstruktion?* Lund: Studentlitteratur.

Fröman Hans & Johansson Per Olof (2011). *Lagarbetet och dess utveckling*. I Pihlgren Anna (red) (2011) *Fritidshemmet* (s.65-92). Lund: Studentlitteratur.

Granström Kjell (2004). Ett månghövdad vidunder. *Pedagogiska Magasinet* nr 3 s32-37. Se <https://pedagogiskamagasinet.se/ett-manghovdat-vidunder/>

Ihrskog, Maud. (2011). Fritidshemmet som utgångspunkt för identitetsutprovning. I Klerfelt, Anna & Haglund Björn (2011). *Fritidspedagogik – fritidshemmets teorier och praktiker* (s 80-94). Stockholm: Liber.

Jacobsson Rosie (2011). Hela barnet, hela skolan. I Pihlgren Anna (red) (2011) *Fritidshemmet* (s.93-114). Lund: Studentlitteratur.

Thornberg, R. (2013). *Det sociala livet i skolan. Socialpsykologi för lärare*. Liber: Stockholm.

Trost Jan & Levin Irene (2010). *Att förstå vardagen med ett symbolisk interaktionistiskt perspektiv*. Lund: Studentlitteratur. Kapitel 1, 2 s. 44-53, 3, 4 och 6 s.174-191.

Förutom detta tillkommer valfri referenslitteratur